

Gezichten van Sita: vrouwenlevens in India

Een van India's bekendste heldendichten is het *Ramayana*. Het verhaal de lotgevallen van de hindoeëgod Rama en zijn vrouw Sita. Het huwelijk van Rama en Sita is voor velen een voorbeeld van de volmaakte liefde, waarin de vrouw trouw, volzaamheid en gehoorzaamheid toont aan de man. Deze Sita is in de ogen van veel ouders voor de opvoeding van hun dochters het ideaalbeeld.

Dat Sita meer gezichten heeft dan alleen dat van de trouwe echtgenote, hebben Carla Laan, Hilde Ramakers, Irene Tom, Tineke Bisschop, Wieke v.d. Velden (ex-studenten van de VU), Pit Gooskens, Tobie Broos van de UvA en Usha Menon van de Jawaharlal Nehru University in New Delhi, aan hun lijve ondervonden. In het boekje *Gezichten van Sita* beschrijven zij hun ervaringen. 'Gezichten van Sita' laat zien dat het leven van vrouwen in India heel anders kan zijn dan het traditionele vrouwbeeld suggereert.

De acht ex-studentes wilden hun ervaringen en onderzoeken die ze in India hebben opgedaan niet laten voor wat het was. 'Dit boek kwam tot stand vanuit een betrokkenheid bij het leven van vrouwen in India en hun strijd voor een beter be-

staan. Wij hebben er geruime tijd gewoond en onderzoek gedaan. Onze betrokkenheid komt voort uit de ervaringen daar. Ervaringen die over het algemeen zo leuk waren, dat wij ze willen overdragen aan anderen,' schrijven ze in de inleiding van het bijna honderd pagina's tellende boekje.

De schrijfsters zijn vooral geraakt door de energieke houding, de moed en het doorzettingsvermogen van de vrouwen in hun dagelijkse bezigheden. Shanti, Mukti, Garamoni, Selma, Sushilla, Gulab en Abira, namen van vrouwen die ons bekend in de oren klinken, zijn allemaal 'gezichten van Sita'. Hun leven staat centraal in het boekje. De schrijfsters geven ontwikkelingen weer die gaan de zijn in het gebied waarin zij leven en van de gevolgen daarvan voor positie van vrouwen. Als vrouw werken in de zijde-industrie staat bijvoorbeeld centraal in het hoofdstuk over Selma en Gulab van de sociale-geografe Irene Tom. 'Tegenwoordig is de prachtige glanzende zijde weer volop in de mode. Een deel van de stoffen die nu in de winkels liggen, is uit India afkomstig. Ook in India zelf wordt veel zijde gedragen. Daar speelt het een belangrijke rol bij allerlei religieuze ceremo-

Diana Doornenbal

nies. Op menige bruiloft wemelt het van de felgekleurde zijden sari's. Dit zal echter niet de bruidsluft van Selma of Gulab zijn. Deze vrouwen, die als spinster in de zijde-industrie werken, kunnen zich zo'n mooie sari niet veroorloven,' schrijft Irene. In India werken van oudsher vooral vrouwen in de zijde-industrie. Zij worden ingeschakeld bij het spinnen van cocons. Het leven en het werk van een thuiswerker die op zo'n traditionele manier werkt en van een spinster als loonarbeidster in dienst bij een moderner bedrijf worden met elkaar vergeleken.

Cultureel antropologe Wieke van der Velden schetst het leven van Shanti en Mukti, twee zusjes uit een tamelijk arme boerenfamilie uit een lage kaste op het platteland van Benares. Deze streek kan beschouwd worden als het hart van traditioneel hindoeïstisch India. Shanti doet de huishouding en het kleine werk op de boerderij terwijl haar schoonzusje Mukti een baan heeft als vrouwenwerker.

Het platteland is ook het thema van Tineke Bisschop. Zij trekt een vergelijking tussen het leven van de twee dorpsmeisjes Garamoni en Roiberi. De geïsoleerde ligging van Garamoni's

orp blijkt een verschil in leefwijze en in normbesef te hebben, dat zijn weerslag heeft op de plaats van beide vrouwen in de dorpsamenleving.

In de resterende hoofdstukken staan niet zozeer de positie van vrouwen en de gevolgen daarop van recente ontwikkelingen centraal, maar de manieren waarop vrouwen hun positie door middel van organisatie proberen te verbeteren. Carla Laan belicht bijvoorbeeld de activiteiten van de vroege vrouwenbeweging. Janwadi Mahili Samiti, een organisatie waarin vrouwen van verschillende klassen en kasten samenwerken, nam Usha Menon onder de loep. Tobie Broos beschrijft niet-reguliere onderwijs-activiteiten. Tot slot gaat Hilde Ramakers in op het vrouwbeeld in India zoals dat in de media naar voren komt. Ze belicht de radio, de televisie, de pers en de film. Film speelt een heel belangrijke rol in de dagelijkse cultuur van de Indiërs. Dit geldt ook voor de wat armere mensen, die veel over hebben voor een bioscoopkaartje. Het is met name de traditionele Sita die op het doek verschijnt. En niet de strijdbare Sita die in het boekje centraal staat. ■

'Gezichten van Sita' (€17,50), verkrijgbaar in VU-boekhandel

Act. Vrijers (weekblad)
4/11/11, 23-10-87

Beeldje van Sita in het Nationaal Museum in New Delhi.

Foto: Dick Roodenburg